

INDIKÁTORY PORÚCH STRAVOVANIA MEDZI SLOVENSKÝMI VYSOKOŠKOLÁKMI A ICH SÚVISLOSŤ S PROBLEMATICKÝM UŽÍVANÍM INTERNETU

INDICATORS OF EATING DISORDERS AMONG SLOVAK UNIVERSITY STUDENTS AND THEIR ASSOCIATION WITH PROBLEMATIC INTERNET USE

Lucia Hricová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia

Oľga Orosová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia

Eva Paulisová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra psychológie

Abstract:

Theoretical background: Many studies have explored the relationship between eating disorders (ED) and substance dependence. However, less attention has been paid to the association between ED and behavioral addictions such as problematic Internet use (PIU).

Aims of research: This study addresses the relationship between indicators of ED and PIU among Slovak university students.

Participants: The sample consisted of 603 Slovak university students (75.1 % women, average age 19.61, SD=1.42).

Methods: The respondents completed an online questionnaire for detecting ED (SCOFF) and the PIU questionnaire (GPIUS 2) as a part of the international study SLiCE (APVV-0253-11, VEGA 1/1092/12). The descriptive statistics and the chi-square test of independence were used for data analysis.

Main findings: 12,9% of students were identified as probable cases of ED. The chi-square test of independence further showed that an increased incidence of indicators of ED was associated with a higher level of PIU.

Key words:

eating disorders, problematic Internet use, university students

Úvod

Dnešná doba značne využívajúca médiá ako zdroj informácií prináša so sebou aj určité riziká. Tieto riziká predstavujú zvýšenú frekvenciu nežiaduceho správania v súvislosti s psychickým ale aj fyzickým zdravím. Nespokojnosť s telom je často skúmaná v kontexte médií, pričom je jedným z faktorov podieľajúcich sa na rozvoji porúch stravovania. Hoci poruchy príjmu potravy nemajú od 70. - 80. rokov vzrastajúcu tendenciu (Papežová, 2010), nebezpečnými sa stávajú predovšetkým pre svoju vysokú morbiditu a mortalitu. Rovnako aj takmer neobmedzený prístup k internetu nesie so sebou riziko jeho patologického užívania. Viacero výskumov sa zameriava na skúmanie vzťahu medzi poruchami stravovania a nadmerným užívaním alkoholu a iných drog (napr.: Krahn, Kurth, Demitrack & Drewnowski, 1992; Stock, Goldberg, Corbett, & Katzman, 2002). Zatiaľ len malé množstvo štúdií venuje svoju pozornosť skúmaniu vzťahu medzi poruchami stravovania a nelátkovými závislosťami, ako je problematické užívanie internetu (Rodgers, Melioli, Laconi, Bui & Chabrol, 2013; Tao, 2013; Tao & Liu, 2009). Preto považujeme sledovanie tejto asociácie za hlavný cieľ našej práce.

Medzi najčastejšie sa vyskytujúce špecifické poruchy stravovania zaraďujeme mentálnu anorexiu a mentálnu bulímiu. Tieto poruchy sú s jednoznačným ohľadom na psychickú stránku zadefinované jednak v Medzinárodnej štatistickej klasifikácii chorôb a súvisiacich zdravotných problémov (MKCH 10, 1994) vytvorenej WHO - Svetovou zdravotníckou organizáciou, ako „Poruchy príjmu potravy“, a tiež v Diagnostickom a štatistickom manuáli mentálnych porúch DSM 5 Americkej psychiatrickej asociácie (In American Psychiatric Association, 2013) ako „Poruchy stravovania“. Poruchy stravovania sú charakteristické konzumáciou neúmerného množstva potravy, v zmysle obmedzenej konzumácie – reštriktívne stravovanie a nadmernej konzumácie – excesívne stravovanie, ktorá je spojená so zdravotným rizikom. Reštriktívne stravovanie je typické pre mentálnu anorexiu, zatiaľ čo excesívne jedenie s následnými kompenzačnými mechanizmami brániacimi pribratiu je príznakom bulímie.

Problematické užívanie internetu, často nahrádzané aj pojmami patologické či excesívne užívanie internetu, závislosť na internete a pod., nie je celkom jednoznačne zadefinované. Podľa Shapiru a kol. (2003) je definované ako neodolateľná zaujatosť alebo nadmerné užívanie internetu po dlhšie časové obdobie než bolo plánované. Caplan (2002) dopĺňa definíciu tým, že ide o správanie alebo myšlienky spojené s užívaním internetu, ktoré vedú k negatívnym osobným alebo profesionálnym dôsledkom pre užívateľa.

Vo vedeckých prácach sa stretávame so štúdiami zaoberajúcimi sa skúmaním vzťahov porúch stravovania s užívaním návykových látok (Krahn, Kurth, Demitrack & Drewnowski, 1992; Stock, Goldberg, Corbett, & Katzman, 2002), s výsledkami poukazujúcimi na existenciu vzájomných vzťahov. Tieto štúdie vychádzajú z predpokladu Holderness a kol. (1994, In Wolfe & Maisto, 2000), že osobnosť so sklonoňmi k závislosti bude náchylnejšia pre spoločný výskyt závislosti na jedle a na alkohole alebo iných drogách.

Problematické užívanie internetu a poruchy stravovania majú niekoľko spoločných prediktorov. Poruchy stravovania sú obvykle skúmané v kontexte sociálnych vzťahov. Rodinné vzťahy a problémy s nimi súvisiace sú považované za jednu zo skupín rizikových faktorov (Schmidt, Humfress, & Treasure, 1997). Pre pacientov trpiacich mentálnou bulímiou sú typické ich nepriaznivé rodinné vzťahy plné hostility

prípadne násilia (Grissett a Norvell, 1992). Osoby s anorektickou symptomatológiou naopak pochádzajú z veľmi tesne prepletených rodinných vzťahov s prehnaným perfekcionizmom rodičov/rodiča, zanedbávajúc ich potreby a pocity (Limbert, 2010; Humphrey, 1989). Výskum kolektívu autorov Slade, Newton, Butler a Murphy (1991) poukazuje na to, že sociálna introverzia môže byť spojená s poruchami stravovania. Nízka hladina sebahodnotenia tiež predikuje vyššiu úroveň anorektickej a bulimickej symptomatológie (Joiner & Kashubeck, 1996). Osoby s nízkym sebahodnotením, introverziou a impulzivitou sú náchylnejšie podliehať ťažkostiam s užívaním internetu (Karim & Chaudhri, 2012). Kognitívno-behaviorálny model problematického užívania internetu navrhnutý Davisom (2001) predpokladá, že osoby so psychosociálnymi problémami sú náchylnejšie na rozvoj problematického užívania internetu. Vzťah porúch stravovania a závislosti na internete bol predmetom skúmania nízkeho počtu zahraničných štúdií predovšetkým v Číne a USA (Rodgers et al. 2013, Zhuoli Tao, 2013; Zhuoli Tao & Liu, 2009). V štúdiu autora Zhuoli Tao (2013) sa sledovalo, ako problémy v rôznych sférach života vyplývajúce z nadmerného užívania internetu súvisia s príznakmi porúch stravovania (snaha o štíhlosť, bulímia, nespokojnosť s telom). Bol zistený vzťah medzi bulimickými príznakmi a problematickým užívaním internetu, pričom ako parciálny mediátor tohto vzťahu sa ukázala depresia (ibid.). Výskum autorov Zhuoli Tao a Liu (2009) poukázal na existenciu vzťahu závislosti na internete a poruchami stravovania. Muži aj ženy (študenti stredných a vysokých škôl) s prejavmi závislosti na internete reportovali signifikantne vyššie symptomatické aspekty porúch stravovania. Rovnako aj vo výskume Rodgersovej et al. (2013) sa ukázal byť vzťah medzi symptómami závislosti na internete a porúch stravovania signifikantný pre ženy. Zároveň bolo zistené, že symptómy závislosti na internete sú prediktorom porúch stravovania u žien.

Metódy

Vzorka

Vzorka pozostávala zo 603 slovenských vysokoškolských študentov (75,1% žien, 19,61 priemerný vek, $SD=1,42$), ktorí sa zapojili do On-line zberu dát v rámci medzinárodnej štúdie SLICE (www.slice-study.eu). Študenti boli k participácii na výskume oslovení v univerzitných priestoroch a v prípade súhlasu s účasťou podpísali informovaný súhlas a zadali emailovú adresu, kde im bol následne poslaný internetový odkaz na dotazníkovú batériu, ktorá im bola administrovaná v roku 2011.

Nástroje merania

Pre účely identifikácie možného prípadu porúch príjmu potravy sme použili skriningový dotazník detekcie porúch stravovania (SCOFF, Morgan et al., 1999). Tento 5 položkový dotazník predkladá možnosti odpovedí áno alebo nie. Za každú kladnú odpoveď je priradený respondentovi 1 bod, pričom hrubé skóre ≥ 2 indikuje podozrenie existencie poruchy stravovania (mentálnej anorexie/mentálnej bulimie). Cronbachova α dosahovala hodnotu 0,41, čo je relatívne nízka hodnota, no odpovedá nízkemu počtu položiek. Podobnú hodnotu reportuje aj kolektív autorov Rueda et al. (2005) v štúdiu zameranej na validizáciu dotazníka pre univerzitné študentky (0,48).

Ďalej bol použitý dotazník problematického užívania internetu (GPIUS 2, Caplan, 2010), ktorý pozostáva z 15 otázok s ôsmimi odpovedovými modalitami (od 1- úplne nesúhlasím po 8- úplne súhlasím). Celkové skóre sa pohybuje v rozmedzí od 15 do

120 bodov, pričom vyššie skóre indikuje vyššiu úroveň problematického užívania internetu. Respondenti boli podľa mediánovej hodnoty celkového skóre v tomto dotazníku ($Mdn=36$) rozdelení do dvoch skupín, a to na problematickejších ($PIU \geq 37$) a menej problematických ($PIU \leq 36$) užívateľov internetu. V tomto prípade bol Cronbachov koeficient α rovný 0,91.

Oba dotazníky boli prevzaté z anglického jazyka a pre účely adaptácie na slovenský jazyk bol vykonaný obojstranný preklad, ktorého správnosť bola posúdená viacerými odborníkmi.

Štatistické analýzy

Údaje získané za pomoci administrácie vyššie uvedených metodík boli spracované v štatistickom programe SPSS 20. Bola využitá deskriptívna štatistika pre popis frekvencie výskytu indikátorov porúch stravovania a možných prípadov porúch stravovania. Pre sledovanie vzájomných vzťahov medzi problematickým používaním internetu a indikátormi porúch stravovania bol použitý chí-kvadrátový test nezávislosti.

Výsledky a interpretácia

V nasledujúcej časti popisujeme distribúciu výskumnej vzorky so zameraním na rod a zastúpenie skupín osôb s podozrením a bez podozrenia na existenciu porúch stravovania a problematickejších a menej problematických užívateľov internetu (Tab. 1).

Tab. 1: Distribúcia respondentov podľa rodu, podozrenia na poruchy stravovania a úrovne problematického používania internetu

	Poruchy stravovania			Užívanie internetu	
	Spolu	Podozrenie	Bez podozrenia	Problematickejší	Menej problematickí
ženy	453 (75,1%)	66 (14,6%)	387 (85,4%)	227 (50,1%)	226 (49,9%)
muži	150 (24,9%)	12 (8%)	138 (92%)	73 (48,7%)	77 (51,3%)
spolu	603 (100%)	78 (12,9%)	525 (87,1%)	300 (49,8%)	303 (50,2%)

Výskyt podozrenia na prítomnosť porúch stravovania (anorexie alebo bulímie) u vysokoškolákov je pomerne vysoký a predstavuje takmer 13% z celej vzorky. Evidentne je vyšší u žien než u mužov. Vzájomná závislosť rodu a podozrenia na prítomnosť poruchy stravovania bola však v Chí-kvadrátovom teste nezávislosti len na hranici signifikantnosti, preto sme v ďalších analýzach rod nerozlišovali. Zastúpenie mužov aj žien v skupinách podľa problematického užívania internetu je približne rovnaké.

Čo sa týka frekvencie pozitívnych odpovedí na jednotlivé otázky skríningového dotazníka SCOFF (Tab.2), ktoré sú zároveň indikátormi porúch stravovania, najčastejšie sa u mužov aj žien objavila práve dominancia jedla v živote (otázka č. 5). Pomerne vysoké percento žien aj mužov odpovedalo kladne na otázku č. 4, ktorá sa týka narušeného vnímania svojej váhy. Ženy mali častejšie obavy zo straty kontroly nad množstvom konzumovaného jedla (otázka č. 2) v porovnaní s mužmi a naopak

u mužov sa častejšie objavila výrazná strata váhy v posledných mesiacoch (otázka č. 3). Vyvolávanie zvracania (otázka č. 1) bolo prítomné v najmenšej miere spomedzi ostatných indikátorov a to u mužov aj u žien.

Tab. 2: Frekvencia kladných odpovedí na jednotlivé otázky dotazníka SCOFF u mužov a žien

Otázka	Ženy	Muži
	Kladné odpovede	
1. Vyvoláвате si zvracanie pretože sa cítite neprijemne prejedaná/ý?	8 (1,8%)	2 (1,3%)
2. Máte obavy z toho, že ste stratili kontrolu nad tým, koľko jete?	73 (16,1%)	7 (4,7%)
3. Schudli ste nedávno viac ako 6 kíľ po dobu troch mesiacov?	35 (7,7%)	18 (12%)
4. Ste presvedčená/ý, že ste tučná/ý, aj keď vám ostatní vravia, že ste príliš chudá/ý	67 (14,8%)	11 (7,3%)
5. Povedali by ste o sebe, že jedlo dominuje vo vašom živote?	94 (20,8%)	25 (16,7%)

Hlavným cieľom tejto práce bolo zistiť, či existuje závislosť medzi podozrením na poruchy stravovania a problematickým užívaním internetu. Tento vzťah sme preverovali za pomoci Chí-kvadrátového testu nezávislosti. Jeho výsledky sú popísané v Tab. 3.

Tab. 3: Kontingenčná tabuľka pre porovnanie dvoch kategórií podľa problematického používania internetu a podozrenia na poruchy stravovania

		Poruchy stravovania	
		S podozrením	Bez podozrenia
Používanie internetu	Problematickejší	56 (18,7%)	244 (81,3%)
	Menej problematickí	22 (7,3%)	281 (92,7%)

Bola zistená signifikantná asociácia medzi tým, či u osôb je alebo nie je podozrenie na poruchy stravovania a tým, či sú osoby problematickejšie alebo menej problematické v užívaní internetu $\chi^2(1, n=603)=16,42, p<0,001, \phi=0,17$. Vychádzajúc zo získanej OR (odds ratio) hodnoty, pravdepodobnosť osôb s podozrením na existenciu porúch stravovania je 2,87 krát vyššia u problematickejších užívateľov internetu ako u menej problematických.

Diskusia a záver

Podľa viacerých epidemiologických štúdií je predpokladaná priemerná prevalencia mentálnej anorexie u žien okolo 0,3-0,5% a mentálnej bulímie pod 1% (Gowers & Bryant-Waugh, 2004). V našej štúdii bol zistený takmer 13 percentný výskyt podozrenia na poruchy stravovania. Uvedené percento však v tomto prípade nevypovedá o existencii poruchy stravovania, ale len o možných prípadoch porúch stravovania, ktoré boli identifikované na základe prítomnosti istých indikátorov porúch stravovania. Akadémia porúch stravovania (Academy of Eating Disorders, 2014) uvádza, že napriek tomu, že relatívne nízky počet osôb spĺňa diagnostické kritériá porúch stravovania, až 10 a viac percent adolescentných a dospelých žien reportuje isté symptómy porúch stravovania. Táto informácia je v zhode s našimi zisteniami. U mužov je prevalencia porúch stravovania omnoho nižšia, pričom predpokladaný pomer žien a mužov s mentálnou anorexiou je 11:1, zatiaľ čo pri mentálnej bulímii sa pomer pohybuje od 32:1 – 27:1 (van Hoeken, Seidell, & Hoek, 2003). V našej štúdii je pomer žien a mužov 5,5:1, no vypovedá nie o prítomnosti poruchy stravovania ale o prítomnosti minimálne dvoch ich indikátorov.

Čo sa týka frekvencie jednotlivých indikátorov porúch stravovania sledovaných v našej práci, najčastejšie sa u mužov aj žien objavovala dominancia jedla v živote. Dôležitým symptómom porúch stravovania je aj distorzia vlastného telesného sebaobrazu, čiže narušenie vnímania váhy alebo tvaru tela. Pomerne vysoké percento žien aj mužov v našom výskume odpovedalo kladne na otázku sledujúcu tento symptóm. Významným behaviorálnym komponentom kontroly hmotnosti pri bulímii je vyvolávanie zvracania. Tento indikátor bol prítomný v najmenšej miere spomedzi ostatných a to u mužov aj u žien z našej vzorky.

Výsledky nášho výskumu poukazujú na existenciu súvislosti medzi podozrením na poruchy stravovania a problematickým používaním internetu. Vzťah porúch stravovania a závislosti na internete bola venovaná pozornosť v niekoľkých zahraničných štúdiách (Rodgers et al. 2013; Zhuoli Tao, 2013; Zhuoli Tao & Liu, 2009). Vo výskume Rodgersovej et al. (2013) bol vzťah medzi symptómami závislosti na internete a porúch stravovania signifikantný len u žien. V štúdii autora Zhuoli Tao (2013) bol zistený signifikantný vzťah medzi symptómami bulímie a problematickým užívaním internetu medzi vysokoškólakmi. Výskum autorov Zhuoli Tao a Liu (2009) poukázal na existenciu vzťahu medzi závislosťami na internete a poruchami stravovania u mužov aj žien (študentmi stredných a vysokých škôl). Naše výsledky sú v zhode s predošlými zisteniami zo zahraničných štúdií.

Hlavné limity tejto štúdie vyplývajú predovšetkým z výberu vzorky na základe vlastného rozhodnutia študentov o participácii, čo nezabezpečuje reprezentatívnosť. Taktiež on-line zber dát neumožňuje kontrolu nad poskytnutými údajmi a typický je aj výskyt neúplných odpovedí, čo má za následok vylúčenie väčšieho množstva respondentov z jednotlivých analýz. Navyše, použité metódy neumožňujú v rámci výskumnej vzorky odlíšiť osoby s už diagnostikovanou patológiou v oblasti stravovania či používania internetu.

Táto práca poukazuje na aktuálnu situáciu, týkajúcu sa výskytu viacerých indikátorov porúch stravovania (mentálnej anorexie a mentálnej bulímie) u študentov vysokých škôl. Taktiež bola sledovaná súvislosť medzi podozrením na poruchy stravovania a problematickým užívaním internetu s výsledkom indikujúcim existenciu vzťahu. Práca

poskytuje informácie doteraz absentujúce vo výskumoch na slovenských vysokoškolských študentoch a podporuje doterajšie zistenia sledujúce komorbiditu problematického používania internetu a symptomatológie porúch stravovania. Výskumné zistenia je možné aplikovať na prevenciu problematického používania internetu a porúch stravovania.

PodĎakovanie

Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0253-11 a Vedeckou grantovou agentúrou Ministerstva školstva a Slovenskej akadémie vied na základe zmluvy č. VEGA 1/1092/12.

Literatúra

- Academy of Eating Disorders. (2014). Prevalance of eating disorders. Dostupné 30.januára z http://www.aedweb.org/Prevalence_of_ED.htm#.Uuovwfv5MuJ
- American Psychiatric Association. (2013). Feeding and Eating Disorders. Dostupné 20. júla z <http://www.dsm5.org/Documents/Eating%20Disorders%20Fact%20Sheet.pdf>
- CAPLAN, S. E. (2002). Problematic Internet use and psychosocial well-being: development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers In Human Behavior*, 18(5), 553-572.
- DAVIS, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. *Computers in Human Behavior*, 17(2), 187-195.
- GOWERS, S., & BRYANT-WAUGH, R. (2004). Management of child and adolescent eating disorders: the current evidence base and future directions. *Journal Of Child Psychology And Psychiatry, And Allied Disciplines*, 45(1), 63-83.
- GRISSETT, N., & NORVELL, N. (1992). Perceived social support, social skills, and quality of relationships in bulimic women. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 60(2), 293-299.
- HUMPHREY, L. (1989). Observed family interactions among subtypes of eating disorders using structural analysis of social behavior. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 57(2), 206-214.
- JOINER, G. W., & KASHUBECK, S. (1996). Acculturation, Body Image, Self-Esteem, and Eating-Disorder Symptomatology in Adolescent Mexican American Women. *Psychology Of Women Quarterly*, 20(3), 419-435.
- KARIM, R., & CHAUDHRI, P. (2012). Behavioral Addictions: An Overview. *Journal Of Psychoactive Drugs*, 44(1), 5-17.
- KRAHN, D., KURTH, C., DEMITRACK, M., & DREWNOWSKI, A. (1992). The relationship of dieting severity and bulimic behaviors to alcohol and other drug use in young women. *Journal Of Substance Abuse*, 4(4), 341-353.
- LIMBERT, C. (2010). Perceptions of Social Support and Eating Disorder Characteristics. *Health Care For Women International*, 31(2), 170-178.
- PAPEŽOVÁ, H. 2010. *Spektrum poruch příjmu potravy. Interdisciplinární přístup*. Praha: Grada Publishing.

- RODGERS, R. F., MELIOLI, T., LACONI, S., BUI, E., & CHABROL, H. (2013). Internet Addiction Symptoms, Disordered Eating, and Body Image Avoidance. *Cyberpsychology, Behavior & Social Networking*, 16(1), 56-60.
- RUEDA, G. E., DÍAZ, L. A., CAMPO, A., BARROS, J. A., AVILA, G. C., ORÓSTEGUI, L. T., OSORIO, B. C., & CADENA, L. (2005). Validación de la encuesta SCOFF para tamizaje de trastornos de la conducta alimentaria en mujeres universitarias. [Validation of the SCOFF questionnaire for screening of eating disorders in university women]. *Biomédica: Revista Del Instituto Nacional De Salud*, 25(2), 196-202.
- SHAPIRA, N. A., LESSIG, M. C., GOLDSMITH, T. D., SZABO, S. T., LAZORITZ, M., GOLD, M. S., & STEIN, D. J. (2003). Problematic internet use: Proposed classification and diagnostic criteria. *Depression & Anxiety*, 17(4), 207-216.
- SCHMIDT, U., HUMFRESS, H., & TREASURE, J. (1997). The role of general family environment and sexual and physical abuse in the origins of eating disorders. *European Eating Disorders Review*, 5(3), 184-207.
- SLADE, P. D., NEWTON, T., BUTLER, N. M., & MURPHY, P. (1991). An experimental analysis of perfectionism and dissatisfaction. *British Journal of Clinical Psychology*, 30, 169-176.
- STOCK, S., GOLDBERG, E., CORBETT, S., & KATZMAN, D. (2002). Substance use in female adolescents with eating disorders. *The Journal Of Adolescent Health: Official Publication Of The Society For Adolescent Medicine*, 31(2), 176-182.
- TAO, Z., & LIU, Y. (2009). Is there a relationship between Internet dependence and eating disorders? A comparison study of Internet dependents and non-Internet dependents. *Eating And Weight Disorders: EWD*, 14(2-3), e77-e83.
- TAO, Z. (2013). The relationship between Internet addiction and bulimia in a sample of Chinese college students: depression as partial mediator between Internet addiction and bulimia. *Eating And Weight Disorders: EWD*, 18(3), 233-243
- vAN HOEKEN, D., SEIDELL, J., & HOEK, H. (2003). Epidemiology. In J. Treasure, U. Schmidt, & E. van Furth (Eds.), *Handbook of eating disorders*. Chichester: Wiley.
- WOLFE, W., & MAISTO, S. (2000). The relationship between eating disorders and substance use: moving beyond co-prevalence research. *Clinical Psychology Review*, 20(5), 617-631
- World Health Organization. (1994). MKCH-10: Medzinárodná štatistická klasifikácia chorôb a príbuzných zdravotných problémov (10. revízia). Bratislava: Obzor

Adresa autorky

Mgr. Lucia Hricová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Filozofická fakulta

Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia

Moyzesova 9, 040 01 Košice

lucia.hricova@upjs.sk